

ловъ, х. Лазаръ х. Христовъ и др. взематъ инициативата и се основава народното читалище въ града, а заедно съ снаха си Еленка М. Грънчарова турятъ началото въ Горна Орѣховица и Лѣсковецъ на женскитѣ дружества „Просвѣта“, които съществуватъ и до днесъ.

Читалището се е издържало отначало само отъ членския вносъ — годишно по една тукска лира на членъ и отъ дарения, събирани по случаи тържествени и именни дни. Уставъ читалището на първо време е мѣмало. Обаче подъ формалната и привидна задача — просвѣта и саморазвитие — Вичо е преследвалъ прикрито читалището да служи на чисто политически цели, като прѣска лѣчи всрѣдъ мрака на робството, а именно — за пропаганда опаснитѣ за тогавашнитѣ смутни времена революционни идеи Така Вичо е събиралъ читалищнитѣ членове и нѣкои близки приятели и граждани, тайно въ нѣкоя училищна стая или довърена къща и тамъ той съ пламенно слово и вдъхновена речъ е събуждалъ духътъ и свестявалъ народното съзнание.

Съ борбитѣ за свобода Вичо Грънчаровъ е билъ запознатъ твърде рано. Бащаната му търговия понѣкога му налагала да отиде въ Ромѣния, кждето се запозналъ съ дейцитѣ и голѣмитѣ апостоли на дѣлото; възприелъ тѣхната идея, той станалъ пламененъ привърженикъ и голѣмъ борецъ за свобода въ родния си градъ.

Разсипалъ цѣлото си имотно състояние по народното дѣло, следъ като билъ спасенъ отъ смъртъ при предателството въ 1876 година — боленъ и слабъ, една късна вечеръ въ 1877 година, той замръкналъ на пѣтъ отъ Букурещъ за България въ Гюргево и похлопалъ на вратитѣ на единъ свой познатъ търговецъ, за да му поиска единъ наполеонъ на заемъ. Последниятъ, не само, че не му далъ, но и го изпждилъ най-жестоко. Огорченъ, разстроенъ, едни казватъ, че той се върналъ обратно въ Букурещъ и измжченъ, починалъ въ една болница; други предполагатъ, че честолубивиятъ и скроменъ труженикъ е турилъ край на живота си въ водитѣ на Дунава, за да не дочака страданията и близката смъртъ на улицата. Споредъ трети — той починалъ въ 1880 година, неизвестно кжде. Така, или иначе, тоя патриотъ не бѣ честитъ да дочака изгрѣване свѣтлото слънце на свободата, за която даде всичко, което можеше да даде презъ живота си. За такива народни труженици и апостоли на свободата, другаде — въ чужбина, градсвѣтъ, които сж ги дали, сж направили много, за да зачетатъ тѣхнитѣ достойни имена, уви, у насъ, ние още не сме дорасли да ценимъ първитѣ си хора и ония, които дадоха всичко за свободата на отечеството ни.